

## Geograafiaolümpiaadi juhend 2013/14 õppeaastaks

### I Üldosa

1. Geograafiaolümpiaadi eesmärgid on:
  - õpilastes huvi tekitamine ja süvendamine geograafia vastu, geograafia populariseerimine laiemalt;
  - võimekate, geograafiast huvitatud õpilaste avastamine ja nende arengu toetamine selles valdkonnas;
  - õpilastele võimaluse andmine geograafiaalaste teadmiste ja oskuste võrdlemiseks;
  - geograafiateaduse uute arengusuundade ja uurimismeetodite ning vahendite tutvustamine;
  - õpetajate erialase täiendamise stimuleerimine;
  - kooligeograafia arendamine ning kaasajastamine.
2. Geograafiaolümpiaadil võivad osaleda Eesti üldhariduskoolide õpilased, kes pole samaaegselt ühegi kõrgkooli üliõpilased.
3. Geograafiaolümpiaad toimub kolmes voorus: kooli-, piirkonna- ja lõppvoor. Võisteldakse neljas vanuseastmes: 10.–12. klassi õpilased, 9. klassi õpilased, 8. klassi õpilased, 7. klassi õpilased.
4. Geograafiaolümpiaadi piirkonna- ja lõppvooru ülesanded koostab TÜ geograafia osakonnas moodustatud žürii. Ülesanded on eesti ja vene keeles.
5. Olümpiaadi info ja tulemused avalikustatakse TÜ Teaduskooli olümpiaadide veebilehel [www.teaduskool.ut.ee/olympiaadid](http://www.teaduskool.ut.ee/olympiaadid).

### II Koolivoor

1. Koolivoorust võivad osa võtta kõik soovijad.
2. Koolivoor viiakse läbi vastavalt väljakujunenud tavadele, soovitavalt novembri lõpus või detsembri algul.
3. Koolis moodustatud komisjon koostab koolivooru ülesanded, viib läbi olümpiaadi koolivooru ja kontrollib ning hindab tööd. Tulemuste põhjal saadab kool oma esindajad piirkonnavoору.

### III Piirkonnavoор

1. Piirkonnavoор viiakse läbi maakondades ja suuremates linnades: Tallinn, Tartu, Narva, Pärnu.
2. Piirkonnavoор viiakse läbi olümpiaadide kalendrisse märgitud kuupäeval. Geograafiaolümpiaadi tegemist varem või hiljem ei lubata, küll võivad õpilased mõjuvatel põhjustel lahendada ülesandeid samal kuupäeval ja kellaajal mõnes teises linnas või maakonnas. Sellest tuleb informeerida maakonna olümpiaadikomisjoni.
3. Piirkonnavoору korraldab selleks moodustatud piirkondlik olümpiaadikomisjon, kes teatab õpilastele olümpiaadi toimumiskoha ja kellaaja.
4. Geograafiaolümpiaadi žürii saadab ülesanded koos vastustega maakondade/linnade haridusosakondadesse elektrooniliselt hiljemalt 4 päeva enne olümpiaadi toimumist.

5. Piirkonnavooru ülesannete temaatika kattub üldjoontes õppekava ja õpikute temaatikaga, kuid on siiski mõnevõrra laiem. Suurt tähelepanu pööratakse probleemide lahendamisele (või lahendamise oskusele), analüüsile ja sünteesile. Kuna geograafia integreerub paljude õppeainetega, siis eeldatakse ülesannete lahendamisel baasteadmisi ajaloost, matemaatikast, füüsikast, keemiast jt ainetest. Olümpiaadil on alati ülesandeid, milles kontrollitakse kursisolekut geograafiat puudutavate maailmasündmustega.

Üks osa **gümnaasiumiõpilastele** koostatud ülesannetest on arvutipõhised ja vastamine toimub Moodle'i keskkonnas. Õpilastel tuleb vastata mitmetele küsimustele ja samas otsida ka infot usaldusväärsetest allikatest. Soovitatav on eelnevalt tutvuda internetiportaalidega, mille aadressid on lisatud juhendi lõppu. Teine osa küsimusi on traditsiooniliselt paber kandjal.

Moodle'i keskkonda sisenemiseks tuleb õpetajatel saata piirkonnavoorus osalevate gümnaasiumiõpilaste nimekiri (ees- ja perekonnanimi, kool, klass, geograafiaõpetaja nimi ja telefoni number) piirkonna olümpiaadikomisjonile, kes edastab selle ette antud Exceli vormil žüriile vähemalt üks nädal enne piirkonnavooru toimumist. Lisainfot võib küsida Edgar Sepalt, edgar.sepp@ut.ee

Piirkonnavooru ülesannete lahendamiseks on aega **2,5 tundi**. Olümpiaadile on vaja kaasa võtta kirjutusvahend, harilik pliats, joonlaud ja mall, põhikooli õpilastel Maailma atlas või Uus maailma atlas ning Eesti atlas.

6. Piirkonnavooru töid hindavad piirkondlikud olümpiaadikomisjonid ühtse punktisüsteemi alusel ning valivad välja maakondade/linnade iga vanuserühma kolm (Tallinnas ja Tartus rohkem) paremat õpilast. Kohapeal tekkinud hindamisprobleemid lahendab kohalik olümpiaadikomisjon ja teavitab sellest vabariiklikku žüriid protokollis lisas.

7. Tulemused vormistatakse protokollina Teaduskooli kodulehel toodud näidise kohaselt (nii paber kandjal pdf failina kui Exceli failina elektroonselt). Gümnaasiumi osa tulemuste vormistamine täpsustatakse vahetult enne piirkonnavooru toimumist.

8. Protokoll ja iga vanuserühma kolme parema õpilase tööd saadetakse Tartusse geograafiaolümpiaadi žüriile Teaduskooli kodulehel väljakuulutatud kuupäevaks aadressil: Ülle Liiber, Ökoloogia ja Maateaduste instituut, Tartu Ülikool, Vanemuise 46-336, 51014 Tartu; vormikohane protokoll edastatakse Exceli failina aadressil ulle.liiber@ut.ee.

Geograafiaolümpiaadi žürii vaatab saabunud piirkonnavooru tööd läbi ja järjestab need paremuse alusel. Lõppvooru kutsutud õpilaste nimekiri pannakse üles Teaduskooli olümpiaadide veebilehele <http://www.teaduskool.ut.ee/olympiaadid>.

9. Geograafiaolümpiaadi lõppvooru pääsevad piirkonnavooru läbimata samal õppeaastal loodusteaduste rahvusvahelisest olümpiaadist osa võtvad õpilased.

#### **IV Lõppvoor**

1. Geograafiaolümpiaadi lõppvoor toimub **9.–10. maini 2014 Võrus**.

2. Olümpiaadi lõppvooru kutsutakse 100 õpilast, nimekirja näeb TÜ Teaduskooli olümpiaadide veebilehelt <http://www.teaduskool.ut.ee/olympiaadid>. Kui õpilane ei saa lõppvoorust osa võtta, siis palume sellest võimalikult kiiresti žürii esimehele teatada (tel.: 7 375 817, e-mail: ulle.liiber@ut.ee).

3. Geograafiaolümpiaadi lõppvooru võistluslik osa koosneb põhikooli õpilastele kolmest ja gümnaasiumi õpilastele neljast osast:

**A) Kirjaliku töö** küsimused ja ülesanded toetuvad põhiliselt õppekava eesmärkidele ja sisule. Samuti esitatakse küsimusi selle maakonna/linna kohta,

kus olümpiaadi lõppvoor toimub ning antakse lahendada ülesandeid, mis on seotud igapäevasündmustega.

**B) Arvutivoor gümnaasiumiõpilastele** koosneb omakorda kahest osast. Esimese osa ülesannetele vastamisel ei tohi kasutada interneti abi, teise osa puhul tuleb internetiallikate põhjal lahendada probleemülesandeid. Viited veebiportaalidele on juhendi lõpus.

**C) Maastikuvõistluse** käigus tuleb teha mitmesuguseid praktilisi töid välitingimustes, näiteks: maastiku, sh reljeefi silmamõõduline plaanistamine, nõlva kalde, puu ja nõlva kõrguse määramine, maastiku- või taimkatteüksuste eristamine, marsruudi läbimine suuremõõtkavalise orienteerumis- või põhikaardi abil, sh asimuudi järgi liikumine, maastikuelementide (pinnavormid, mullad, veekogud, taimekooslused, rajatised) kirjeldamine ning inimtegevuse mõju analüüsimine, Eestile omaste linnaruumi arenguetappide eristamine, linnaosa funktsioonide või maakasutuse iseloomustamine.

Gümnaasiumiõpilastelt eeldatakse maastikuvõistluse ühes osas GPSi kasutamise oskust. See tähendab navigeerimist kontrollpunktist etteantud huvipunktini (*Point of interest* – POI): selleks tuleb leida GPSi sisestatud huvipunkt ja see maastikul üles otsida kasutades GPSi "mine/go-to" funktsiooni. GPS antakse õpilasele kontrollpunktis lõppvooru korraldajate poolt.

Üheks maastikuülesande osaks gümnaasiumiõpilastele on planeerimisülesanne, kus eeldatakse erinevate mõjutegurite hindamist ning nende põhjal otsuste langetamist ja nende põhjendamist.

**D) Väikese viktoriini** lühiküsimuste abil kontrollitakse õpilaste teadmisi olümpiaadi toimumiskoha (vastava maakonna) kohta, samuti õppeekskursioonil edastatud info kohta.

4. Põhikooli õpilastel on olümpiaadile vaja kaasa võtta kirjaliku töö tegemiseks Maailma atlas või Uus maailma atlas ning Eesti atlas, mall, joonlaud, pliiats.

Maastikuülesannete lahendamiseks: kompass, kirjutusalus töö vormistamiseks, kirjutusvahendid sh erineva värviga pliiatsid või markerid, joonlaud, käekell aja vaatamiseks, sest mobiiltelefonide kasutamine on keelatud.

5. Geograafiaolümpiaadi lõppvooru iga vanuserühma parimad selgitatakse kolme üksikala koondpunktisumma alusel.

6. Kõigile olümpiaadi lõppvooru kutsutud õpilastele on tagatud olümpiaadi toimumise ajal tasuta toitlustus ja majutus (põrandamajutus, milleks kaasa võtta magamiskott ja madrats). Sõidukulused ning õpilastega kaasasoleva täiskasvanu lähetuskulused korraldajate poolt ei kaeta.

## **V Rahvusvahelise geograafiaolümpiaadi võistkonna moodustamine**

2014. aastal toimub 11. rahvusvaheline geograafiaolümpiaad 12.–18. augustini Poolas Krakówis <http://www.geoolympiad.org>. Eestit esindab neli gümnaasiumiõpilast. Eesti võistkond moodustatakse geograafiaolümpiaadi lõppvooru gümnaasiumiastme paremusjärjestuse alusel. Lisaks on rahvusvahelise olümpiaadi võistkonda pääsemise eelduseks hea inglise keele oskus. Eeldame võistkonna liikmetelt rahvusvaheliste ja kohalike tavade austamist ning programmist (sh kultuuriprogramm, postrid vms lisaülesanded) igakülgset osavõttu.

## **VI Veebiportaalid**

Nendest portaalidest tuleb osata otsida jooksvalt uuendatavaid andmeid (statistikat nii üksikute näitajate kui ka riikide kohta).

Eesti Statistika – <http://www.stat.ee/>

Ilmateenistus (EMHI) – <http://www.emhi.ee/>

Maa-ameti geoportaal (X-GIS kaardirakendus) – <http://geoportaal.maaamet.ee/>

Keskonnaregistri avalik teenus – <http://register.keskkonnainfo.ee>

Eurostat – <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>

CIA – The World Factbook – <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>

Food and Agriculture Organization of the United Nations, FAO – <http://www.fao.org/>

Population Reference Bureau, PRB – <http://www.prb.org/Contact.aspx>

US Census Bureau – <http://www.census.gov/population/international/>

Energy Information Administration, EIA – <http://www.eia.gov/>

World Tourism organization, UNWTO – <http://unwto.org/>

European Environmental Agency lehel Data and Maps  
<http://www.eea.europa.eu/data-and-maps>

### **Žürri esimees:**

Ülle Liiber, TÜ LOTE geograafia osakonna inimgeograafia lektor

### **Liikmed:**

Taavi Pae, TÜ LOTE geograafia osakonna inimgeograafia teadur

Anu Printsman (kutsutud), Tallinna Ülikool Eesti Humanitaarinstituut,  
Maastiku ja kultuuri keskus, teadur

Piret Pungas-Kohv, TÜ didaktikakeskuse koordinaator

Jaan Pärn, TÜ LOTE geograafia osakonna loodusgeograafia ja  
maastikuökoloogia teadur

Edgar Sepp, TÜ LOTE geograafia osakonna geoinformaatika spetsialist

Evelyn Uemaa, TÜ LOTE geograafia osakonna geoinformaatika teadur